

ÖRÖSÖS DR. FEKETE LÁSZLÓ
ÖRÖSÖS DEJÉ: 1967.

TART.: SZENNAI NÉPRALLAMOK

16 lap

FORDÍTOTT MŰTÁRS: SZENNA

CSAKMŰTÁRS: XXVI

Iratgyűjtő

MSZ 5617
PAPIRIPARI VÁLLALAT

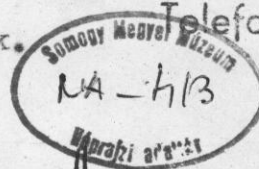
KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRSZÁM

ATLÉTIKAI AZ EGYSÉGES DOK. 1066-es TETÉLE ALÓL

Szennai gyűjtésű népballadák.

Énekes népballadák.

Telefon:

Postafiók 70.

1066

A balladák mindig szomeru befejezésűek. Központi témájuk: a szerelem. Valakit megcsal a babája, az úgy érzi, hogy az egész világ elveszett a számára. És ez igaz is. Ha igazán szereti valaki azt, ^{akit} kiválasztott, akkor igen fájdalmas, ha valaki csalódik abban akit szeret. Heine mondja egyik költeményében a Dalok könyvéből, hogy ez maga régi történet, hogy egy fiú a szeret egy lányt, de a lány mást szeret, és a fiú szive összetörik. S az sohasem lesz vigasztaló annak a számára, akivel történik, hogy éltek már olyan emberek, akiket megcsalt a kedvesük, szeretőjük, jegyesük, kiválasztottjuk, feleségük, bárki, akihez a szive hozzánőtt, akiért sok ember az életét odaadna.

Éppen akkor, azen a napon, amelyen ezeket a bevezető sorokaz írom, voltam fültanuja egy balladának, amelyet falusi asszonyok beszéltek egymás között. Hogy isz mondta Heine: Egy fiú szeret egy leányt..... Így kezdődött egy batéi fiatalember ~~kb~~ balladája. A lány mást szeret... A fiú nem tudta elfelejteni. Egy barátja, próbálta lebeszélni az elkeseredésről, hogy majd még rendbejön a dolog, de a fiú elhatározta, hogy végez Magával. A lányt nem öli meg, de Ő magát elemészti, nincsen célja az életének. Egyik nap a vasut felé sétáltak. A barátja, mint az árnyék követte, nehogy valami butaságot csináljon magával. Jól gondolta a dolgot, mert a fiú valóban a vasat elé akarta vetni Magát. Szerencsére a barátja, bizonyos K. Zoltán, erős rántással meg tudta akadályozni. De a szerelmes fiúban olyan erős volt az elhatározás, hogy nem tánteredett el tervétől. Mikor látta, hogy barátja meg akarja menteni, hirtelen hogy úgy megrúgta, hogy az hirtelen és fájdalmában hátratánteredett. Ezt az alkalmat, ezta megterpanást használta ki a szerencsétlen és a kerekek közé vetette magát. A kerekek halálra gazolták. 26 éves volt. Itt a téma a valóságból.

A² általam összegyűjtött balladák száma 6. Egyik 2 variációval, majd a megfelelő helyen szövegek meg róla. Nem dallamvariáció, hanem szöveg, ugyanis lehetne mondani, hogy két téma egy dallamra.

Ezeknek is a témája a szerelem: de sokféle szerelem van. Van olyan szerelem, mely csak ábránd lehet, mert olyan nagy a fiatalok között a társadalmi távolság, hogy azt áthidalni nem lehet. Ez egyik téma Mátyás királyról szól, ez természetesen Szép Ilonka szerü történet, hiszen egy királynak egy egyszerűbb leánnyal nem is lehetett más szerelme abban a korban, amikor Mátyás élt. Mátyás ugyan megpróbálta áthidalni ezt a távolságot, de

azért a boreszlói asszony fiából mégsem lett magyar király, -Korvin Jánosból, hiába lett herceg, hiába volt gazdag. Igaz, hogy fiatalon meg is halt.

A másik téma, amikor a társadalmi távolság nem király és egyszerű ember, hanem főrangú ember és egyszerű ember, mondjuk egy juhászlegény között áll fenn. Itt is áthidalhatatlan a távolság. Nem lehet a báró lány a szegény juhászlegényé.

Abban az időben annyira rétegezett volt a magyar társadalom és mondhatni annyira kasztszerű, hogy ma még sokkal kisebb relációkban sem érvényesülhetett a fiatalok akarata. Gondolok a jómódu paraszt és a szegény paraszt közötti ellentétre, azután a cselédember és a paraszt közötti gőg, a paraszt részéről emelt társadalmi válaszfalat. Sok beldegtalan szerelmes sirta hát balladában el a bánatát. Aztán még hozzájöttek sokszor vallási ellentétek, ha nem ugyanazon valláshez tartoztak.

Nem mintha ma már minden egészen rendben lenne, ma már semmiféle ellentét nincs az emberek között, és ma már nincs a szülők részéről semmi ellenállás, de azért sokkal nagyobb a változás, az emberek tudata sok kérdésben nagyon változott és ez örömdetes is.

G ö n d ö r L i d i

Népballada

Dallam:

Es-te van már, a fa-lu-ban, a ma-gas ég
csil-la-gos. Hold-vi-la-gos esen-dek este
Sas-sa-fo-lyik a ma-gas, Róza-bokor-ból

hal-lat-szik a fü-le-mi-le
 e-ne-ke. Sz-ne-lem-ről dobog a szív,
 Göndör Li-di ke-be-le.

Még egyszer gépelve leírom az első verset, azután géppel folytatom a többi verset.

Este van már a faluban, a magas ég csillagos,
 Holdvilágos, csendes estén, lassan folyik a Maros.
 Rózsabokor^{ok}ból hallatszik a fülemile éneke,
 Szerelemtől dobog a szív, Göndör Lidi kebele.

Maros ^Wpartja, halászkunyhó, halászlegény tanyája,
 Göndör Lidi, a busszivű halászlegény babája.
 Eljár hozzá szépcillagos, holdvilágos éjjelen,
 Kicsalja őt, a Marosnak partjára: a szerelem.

Isten hozott, édes rózsám, gyöngyvirágom, tégedet.
 Ne nézz reám, barna babám, mert meggyújtod a lelkeimet.
 De hisz ugyanis ég a lelkeim, lánggal dobog a szívem,
 Gyere üljél az ölemben, gyönyörű szép kedvesem.

Göndör Lidi rózsaajkán csókja ég a legénynek,
 Pecsétjéül az örökös megfogadott hűs^eignek.....
 Zokog a lány, mint lilium, úgy reszketka az ölében,

Harmates az árvalányhaj, hull a csillag az égre.....

Hazaballag Göndör Lidi, eltakarja szégyenét,
Csóktól piros két arcára rátapasztja a kezét.
Azt sutteggják a faluban, szeretőjge mást szeret,
Istenem, ha igaz volna?—de az igaz nem lehet!

Harmates az árvalányhaj, hull a csillag az égben.
Szőke kislány játszik ottan a halászlegény ölében.
Elhalványult Göndör Lidi rózsapiros orcája.
Hütlenné lett a csalfaszivű halászlegény hozzája.

Nincsen nyugta, nyugalma, Göndör Lidi szívének,
Már ér Neki, elhagyatva, megcsúsztatva az élet?!
Barna haja hattyuvállán, libéllel lobog szerteszét,
Szíve mellé rejti gyilkos, bészszuálló fegyverét.

Te csábító, hamislelkű, esküszegő, hűtelen,
Átkozott légy és kísérjen, téged átok szüntelen.
Nehéz legyen feletted a virágtalan sirhalom,
Ne legyen a Te számodra fönn az égben irgalom.

A szívemet elreboltad, elcsábítál engemet,
Szívem alatt herdezem a rózsabimbót, vétkeimet.
És Te másnak örömkarján, éled mest a válaged,
Eldebed a leszakított, elhervasztott virágot!!

Gyalázatban a világon, élni én nem akarok.....

Halj meg hűtlen csalfa legény, halj meg, én is meghalok.
És eldördült a leánynak, fényes, gyilkos pisztolya,
Messze hallik Göndör Lidi, szívszakító sikelya.

Piros gyöngyszem pereg alá, a haldokló szivéből,

Kék nefelecs piroslett a halászlegény ~~szivétől~~ véréből.

Hattyudalt zeng Göndör Lidi, a falunak szép lánya,

Eitemeti a Maresnak, ezüstsziú hulláma.

Szemernan ragyogjatek, bus csillagok felettem.

Ezt a legényt, halászlegényt, égő szivvel szerettem.

Eihervadt a rózsabibekör rózsapiros rózsája,

Ez velt a szép Göndör Lidi legutolsó nótája.

Egy asszenynak van a tizenkét leánya.....

Egy asszenynak van a
ti-zen-két le-ánya a legkisebbika
Londolvari Idol-ka Londolvari Idolkát
Matyas nény szerette, Matyas nény szerette,

Parlando

Egy asz-szony-nak van a

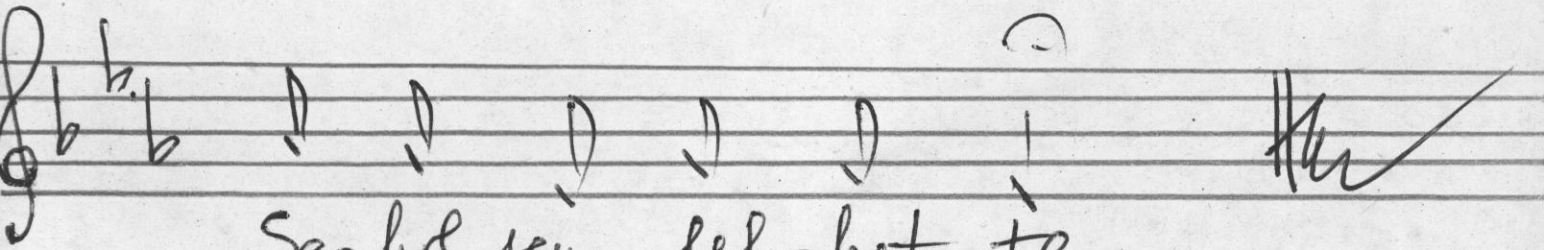
ti-zen-két le-á-nya A leg-kis-seb-bik a

Lon-dol-vá-ri I-dol-ka Lon-dol-vá-ri I-dol-kát

Má-tyás-ki-rály sze-ret-te, Má-tyás-ki-rály sze-ret-te

Se-hol sem lel-het-te

← 10 cm →

Se-hol sem lel-het-te.

Londelvári Idelka.....

Egy asszénynak van..... ballada.

Egy asszenynak van a tizenkét leánya,

A legkisebbik a : Londelvári Idálka.

Londelvár Idelkát Mátyás király szerette, ~~nehelsem lehetette.~~

Mátyás király szerette, nehelsem lehetette.

Adj anyám, adj anyám, egy órát, egy felet,

Hadd irjak rózsámnak, szerelmes levelet.

Nem adok, nem adok, egy órát, egy felet,

Azalatt Idelka megírta levelet.

Fecském, édes fecském, vidd el a levelet,

Add Mátyás királynak. Ha délbe érsz oda, tedd a tányérába,

Ha este érsz oda, tedd az ablakába.

A kis fecskemadár délbe ⁿ megérkezett,

A Mátyás királynak jóizü falatja,

Jóizü falatja, kiesett a tányérba.

Kecsisem, kecsásem, fogd be hat levamat,

A hat levam közül kettőt a legjobbat.

Ugy menjünk, mint a szél? Vagy mint a gondolat?

Ne úgy menj, mint a szél, hanem mint gondolat.

Jónape, jónapet, Ismeretlen anya,

Hel van az én rózsám, Lendelvári Idelka?
Lement a patakra, fehér lábát mosni,
Fehér lábát mosni, szívét vigasztalni.

Lemegy a királyfi, mindenhol keresi,
Mindenhol keresi, de sehøsem lel. ⁱ
Nincsen ott, nincsen ott, ismeretlen anya,
Hel van az én rózsám?: Lendelvári Idelka.

Kiment a kiskertbe, fehér rózsát szedni,
Fehér rózsát szedni, gyøngykeszørut kötni.
Kimegy a királyfi, mindenhol keresi,
Mindenhol keresi, Mindenhol keresi, sehøsem lelheti!

Nincsen, nincsen ott, Ismeretlen anya,
Hel van az én rózsám?: Lendelvári Idelka?
Mi türes, tagadás, meg kell hát mondanom,
Bent van a szobában, jászos koporsójában.

Bemegy a királyfi szive fájdalmára,
Szive fájdalmára, kést szurván magába.
Szivem a sziveddel egy sirban nyugodjék,
Lelkem a lelkeddel egy Isten^t imádjék.

Esik eső ,szép csendesn csöpörög.....

Népballada.

Esik eső ,szép csendesn csöpörög,
Cseri Bandi a csárdában köserög,
Azt mendja a kecsmáresne azzzenynak,
Legszebb lányát állítsa ki a pesztra.

Esik eső,szép csendesn csöpörög,

Cseri Bandi a csárdában köserög,

Azt mendja a kecsmáresne azzzenynak,

Legszebb lányát állítsa ki a pesztra.

Edesanyám.en a pesztra nem állok,

megjöttek a felfegyverzett zsandárok,

Cseri Bandi nem vette ezt trefára,

Felugrott a kis pejlewa hátára.

Kis pejlewa el is vitte messzire,

Egészen a Bakony erdő szélibe,

Lewa lába megbotlott egy fenyőbe,

Ott fogták el Cseri Bandit örökre.

Cseri Bandit feltették a kecsira,
Sirva kérdi: Hol van az Ó pejlóva?
Azt feleli rá a zsandárkapitány:
Cseri Bandi, nem jársz többé paripán!

q
Meizenem és a feleségemnek, *W* *há*

Jó gondját viselje egy gyermekünknek,
Ne nevelje sem csikósnak, gulyásnak,
Azt az egyet nevelje fel betyárnak.

Betyár vagyok, az apám is, nem volt más,
Zöld erdőben süti a nyers szalonnát.
Jobb kezébe csöpögteti a zsirját,
Azzal keni, fekete göndör haját.

Besütött a nap, a báró ablakán.....

Ballada.

Be-sü-tött a nap a bá-ró ab-la-kán
ki-néz raj-ta ró-kegy-se-mű bá-ró-lány
Báró-tis lány, ki-nyí-lott ró-zs-z-bimbó
Sétál-e pajtás, miren kól a be-livó!

Besütött a nap a báró ablakán,
Kinéz rajta a kökényszemű báró lány,
Bárókislány, kinyitett rózsabimbó,
Látod-e pajtás, nemem szól a behívó.

Ne félj fiam, nem leszel Te katona,
Nem illik Rád a sárga, zsinóros ruha.
Nem szolgálod három évig a császárt,
Öleled a kökényszemű báró lányt.

Szépen legel a kisasszony gulyája,
A kisasszony maga sétál utána, ~~Már xxxxxxxxikől~~
Már messiről ^zkiáltja a juhásznak:
Szivem juhász, terítsd le a subádat!

Nem teritem a fübe a subámat,
Mert jön a csósz, elhajtja a nyájamat,
De Te azzal, szivem juhász, ne gondolj,
Kiváltja az édesanyám, ha mondom.

Lányom, lányom, lányomnak se mondalak,
Mint hogy téged egy juhászhoz adjalak,
Nem bánom hát édesanyám, tagadj meg,
De szivem a juhászért szakád meg.

Öreg báró, ha felül a lovára
Elrugtat a közellevő pusztára,
Megkérdi: hogy juhászlegény, ^ümit csinálsz?
Nem láttad-e a kökényszemű báró lányt?

Nem láttam a kökényszemű báró lányt,
Ott a szobám, vizitálja szaperán,

Benne van a tajtékipám, rézbaltám,
Mellette a cifra szűrőm, furulyám.

Benne van a tajtékipám, rézbaltám, Mellette a kökényszemű bárólány.

Arra alá faragják a bitófát,
^{azt}
Mire a szegény juhásziegényt akasszák,
Fujja a szél gyolcs ingét és bajuszát,
Jaj, Istenem, mért szeretett bárólányt?!!!

Szövegvariáció. Dallama ugyanaz.

Tartalmilag megegyezik.

Arra alá van egy kerek diófa.....

Ballada.

Arra alá van egy kerek diófa,
Juhásziegény furulyázgat alatta,
Olyan busan fujja a furulyáját,
Felhallatszik Endrőc báró ablakán.

Nyitva van az Endrőc báró ablak^{ja}!
Kökényszemű kisaaszony nez ki rajta.
A kisaaszony így sóhajt fel magában:
"Mért is lettem Endrőc báró leánya?"

Báró uram azt mondja a kecsisnak:
"Fogjál kecsis, kimegyünk a pusztára!"
Möggkérdözzük a szamadó juhásztól,
Nem látta-e a kökényszemű bárólányt?

Nem láttam én báró uram, ha mendem,

Hárem napja oda van a bujtárem,
Bizeyára vele van a kisasszony.

Arra alá faragják már azt a fát,
Kire azt a szegény juhászt akasztják.
Fujja a szél, fekete göndör haját,
Mért szerette el a báró leányát?!

Kis Szennában mögkendult a nagyharang,
Huzza aztat harminchárom vadgalamb,
Azt veri ki mind a négy oldalára,
Bárókislány maradt egyedül árva.

Jó reggelt, Te szép kislány.....

Ballada.

Jó reg-gelt te szép kis-lány,
Jól mon-dom én, jó reg-gelt te
szép kislány, hisz te-re-sel így énau-
End a vősdnek a süru közepén?!

Jóreggelt, Te szép kislány, így mondom én,
Jóreggelt, Te szép kislány,
Mit keresel ily korán? -

Ennek az erdőnek a sűrű közepén?!

Epret szedni jöttem én, így mondom én,
Epret szedni jöttem én,
A babámat várom én,
Ennek az erdőnek a sűrű közepén.

Jer közelebb, szép vadász, így mondom én,
Jer közelebb szép vadász,
Öleljük meg mi egymást,
Ennek az erdőnek a sűrű közepén.

Kutyámtól nem mehetek, így mondom én,
Kutyámtól nem mehetek,
Így babád nem lehetek, E
Ennek az erdőnek a sűrű közepén!

~~xHaxantóKxHaxantóK, így mondom én,~~ Hagyd a kutyád ugatni, így mondom én,

~~xHaxantóKxHaxantóK,~~

Hagyd a kutáyt ugatni,

Te meg gyere mulatni

Ennek az erdőnek a sűrű közepén.

Levamtól nem mehetek, így mondom én,
Levamtól nem mehetek,
Így babád nem lehetek,
Ennek az erdőnek a sűrű közepén!

Kösd a levad a fához, így mondom én,
Kösd a levad a fához,
Te meg gyere babádhoz,

Ennek az erdőnek a sűrű közepén.

Marcsa lányom szajha vagy, így mondom én,

Marcsa lányom, szajha, vagy,

Én apád, Te lányom vagy,

Ennek az erdőnek a sűrű közepén.

A puska eldurranik, így mondom én,

A puska eldurranik,

A Mariska haldeklík,

Ennek az erdőnek a sűrű közepén.

Sági biróné.....

Ballada.

Jó napot, jó napot, Sági biró-né az-azra
Itthen van-e a lánya, az én kedves galambom?

Jó napot, Jó napot! Sági biróné asszony!

Itthen van-e a lánya, az én kedves galambom?!

Itthen, itthen van, Bent van a szobában,

Jóizüen alszik a paplanyes ágyában.

Menjen be, költse fel, küldje el a bálba,

Szép fehér cipőjét húzza fel a lábára.

Bemegyek ,felköltöm, elküldöm a bálba,
Szép fehér cipőjét felhuzom a lábára.

Hangászok, hangászok, Sági-beli hangászok,
Ezt a nótát énnékem, reggelig huzzátok!

Hagyjatek kimenni, hagyjatek pihenni,
Pici fehér cipőmből véremet kiönteni.

Verje meg az Isten, azt a rossz édesanyát,
Ki estétől-reggelig nem látja a lányát.

Az egyik lányának huzzák a vigadót,
Sági Mariskának huzzák a haldoklót.*

A másik kislánynak hajnalt muzsikálnak,
Sági Mariskának koporsót csinálnak.

Sági biróné.....

Ballada.../bővebb variáció/

Sági birónéasszony, itthen van-e a lánya,
Az én kedves galambem?

Itthen van, itthen van, ott bent van a legbelső szobában,
Jóizien alszik a paplanos ágyában.

Menjen be, költse fel, küldje el a bálba,
Tíz arany gyűrűjét huzza fel az ujjára.

Szép selyem szoknyáját vegye fel magára,
Pici bluner cipőjét huzza fel a lábára.

Hangászok, hangészek, reggelig huzzátok, Most mulatok kedvemre,
a régi szeretőmmel!

Picikém, picikém, engedjél kimenni,
Pici bluner cipőmből, véremet kiönteni.

Nem lehet kimenni, nem is lehet pihenni,
Pici bluner cipődből vérdet kiönteni.

Sági birónéasszony, meghalt már a lánya,
Az én kedves galambom.

Meghalt már, meghalt már, El is van temetve,
Az a huncut, nagy e, ber, szenved már a börtömben.

Verje meg az Isten, azt az édesanyát,
Ki estétől -reggelig, bálban hagyja a lányát.

Míg a másik lánynak huzzák a vigadót,
Sági Mariskának huzzák már a haldeklót.

Míg a másik lánynak hajnalt muzsikálnak,
Sági Mariskának kepersót csinálnak.